Poliisitarkastaja Kai Vepsäläinen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

KAA 4/2020 vp

Täydentävä asiantuntijalausunto kansalaisaloitteeseen Eduskunnalle: Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen

Tämä asiantuntijalausunto täydentää Maa- ja metsätalousvaliokunnalle toimitettua, 8.10.2021 laadittua Poliisihallituksen asiantuntijalausuntoa. Täydennyksen perusteena ovat valiokunnan jäsenten kysymykset sekä heikon yhteyden aiheuttamat katkot kuulemisessa.

Edustaja Savolan kysymys: Kuinka poliisi kommentoi tapausta, jossa susi on todistetusti hyökännyt ihmisen kimppuun?

Vastaus: Olen ollut tänä aamuna yhteydessä jutun tutkinnanjohtajaan, ja saanut häneltä selvityksen tilanteesta. Poliisi on suorittanut tapahtumapaikalla paikkatutkinnan, asiantuntijoina tehtävällä kaksi kokenutta SRVA -toimijaa. Tapahtumapaikan tutkintaa on vaikeuttanut se, että ilmoitus poliisille on tullut 14 tuntia tapahtuman jälkeen, ja alueella on ollut tihkusadetta. Paikalta ei ole löytynyt suden jälkiä eikä näkyviä verijälkiä. TASSU -järjestelmään kirjattu lähin susihavainto on n. 10 km etäisyydeltä 26.9.2021. Kohdehenkilölle on aiheutunut tapahtumasta lieviä vammoja oikeaan käsivarteen. Poliisi on ottanut haltuunsa kohdehenkilön rikkoutuneen paidan sekä puukon, jolla kohdehenkilö on kertonut lyöneensä kimppuunsa hyökännyttä sutta kylkeen. Haltuun otetuista esineistä pyritään saamaan DNA -näytteet, jotka lähetetään analyysiin. Vasta mahdollisen DNA -analyysin perusteella voidaan varmuudella lausua, onko hyökkääjä ollut susi, vai mahdollisesti jokin muu eläin.

Edustaja Myllykosken kysymys: Kuinka paljon resurssia poliisi käyttää susitilanteisiin ja vaarantavatko nämä tehtävät poliisin muiden tehtävien hoitamista?

Vastaus: Tällä hetkellä jokaiseen poliisilaitokseen on nimetty päällystötasoinen eräyhdyshenkilö, ja jokaisessa poliisilaitoksessa on lisäksi erävalvontaan perehtyneitä poliisihenkilöitä. Nämä suorittavat susitehtävien lisäksi mm. erävalvontaa ja muita suurpetotehtäviä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisäksi Itä-Suomen poliisilaitoksessa on yksi täysipäiväinen poliisimies, joka toimii SusiLIFE EU-hankkeessa. Puolet hänen palkastaan maksaa poliisilaitos, ja puolet EU. Susiin liittyvät tehtävät ovat osa

poliisin lakisääteisiä tehtäviä, eivätkä ne vaaranna muiden tehtävien hoitamista suhteettomasti. Poliisi priorisoi tehtäviään tarpeen mukaan kiireellisyyden perusteella.

Edustaja Elomaan kysymys: Kuinka paljon susien laitonta metsästystä esiintyy?

Vastaus: Metsästysvuoden 1.8.2021 - 30.7.2021 aikana on kirjattu viisi (5) susien laittomaan metsästykseen liittyvää tutkintaa, joista kaksi on tutkittavana Rajavartiolaitoksessa.

Puheenjohtaja Kalmarin kysymys: Kohdellaanko kansalaisia samalla tavalla ja tasavertaisesti eri puolilla Suomea suurpetojen hyökkäys- ja uhkatilanteissa, ja kuinka turhauttavana henkilökohtaisesti koen sen, että ensin pitää karkottaa eläimiä ennen muita toimenpiteitä?

Vastaus: Poliisilla on voimassa oleva ohje ”Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa”, jossa poliisin sisäisiä toimintalinjoja susitilanteissa on linjattu ja ohjeistettu valtakunnallisesti. Operatiivisissa tilanteissa poliisilaitokset tekevät tilannekohtaiset ratkaisut, ottaen huomioon toimintaympäristön, resurssit sekä vaara- ja uhka-arviot.

Poliisin toimintalinjaukset ja menetelmät perustuvat poliisin ja riistanhoitoviranomaisten (MMM, Riistakeskus, Luonnonvarakeskus) yhdessä sopimiin toimintatapoihin. Poliisin käyttämät menetelmät ovat lainmukaisia ja tehokkaita, ja niiden käyttö on porrastettu tarkoituksenmukaisesti (enintään kaksi karkotusta ennen lopettamispäätöstä). Toiminta on viranomaistoimintaa, enkä koe turhauttavana noudattaa sovittuja menettelytapoja.

Edustaja Eestilän yleinen kysymys kaikille asiantuntijoille: Onko poliisi huolissaan yleisestä lainkuuliaisuuden murenemisesta?

Vastaus: Poliisi on havainnut yhteiskunnassa lisääntyvän lainkuuliaisuuden heikkenemisen, ja on tästä huolissaan.

Edustaja Eestilän kohdennettu kysymys: Miksi poliisi ei reagoi esimerkiksi Iisalmen nuorten keskuudessa pahenevaan huumeongelmaan, vaan kohdentaa voimavaroja laittomasti tapettujen susien tutkintaan?

Vastaus: Poliisin resurssipula vaikeuttaa mm. ennalta estävän työn ja rikostutkinnan tehostamista. Poliisin keskeisimpiä tehtäviä on hälytystehtävien hoitaminen, ja kansalaisten nopea avunsaanti. Poliisin joutuessa kohdentamaan yhä väheneviä resursseja näihin tehtäviin, kärsivät poliisin toimintaedellytykset hoitaa muita tärkeitä tehtäviä.

Yhteiskunta määrittelee mikä on laillista ja mikä laitonta toimintaa, ja poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäminen. Osa tätä tehtävää on valvoa lakien noudattamaista. Jos poliisille on määrätty valvontavelvollisuus, ei poliisi voi jättää valvomatta näitä lakeja vedoten resurssipulaan.

Edustaja Östmanin kysymys: Miten Poliisihallituksen ohjeistus ja karkotusjärjestelmä toimivat suhteessa yksittäisiin häirikkösusiin ja toisaalta häiriöitä aiheuttaviin laumoihin? Onko karkotuksilla merkitystä?

Vastaus: Poliisilain 1 luvun 4 §:ssä säädetty vähimmän haitan periaate koskee myös eläimiin kohdistuvia toimenpiteitä. Suurpedon karkottaminen on siten useissa tilanteissa eläimen lopettamista perustellumpi toimenpide ja lopetusmääräys on aina viimesijainen keino. Poliisilla on toimivat prosessit, viranomaisyhteistyökanavat sekä yhteistyösopimukset tilanteiden hoitamiseksi nopeasti ja tehokkaasti silloin kun kyse on uhkaa tai vaaraa aiheuttavista susista.

Karkotuksilla on merkitystä, ne ovat osa viranomaisten yhdessä sopimia menettelytapoja. Niitä noudattamalla poliisi voi varmistua myös oman toimintansa lainmukaisuudesta. Karkotusten on todettu toimivan joidenkin yksilöiden kohdalla, mutta joissakin tapauksissa susi jatkaa vaaraa aiheuttavaa toimintaansa. Enintään kahden karkotuksen jälkeen poliisi antaa näissä tapauksissa lopetusmääräyksen.

Puheenjohtaja Kalmarin kysymys: Tuleeko poliisi varmistamaan, että pääkaupunkiseudulla ja maaseudulla on yhteneväiset linjaukset vaaratiedotteiden julkaisemisessa suurpedoista?

Vastaus: Poliisi tiedottaa vaaratilanteista tapauskohtaisesti Vaaratiedotelain mukaisesti. Vaaratiedote voidaan antaa esimerkiksi ihmisille vaarallisen eläimen toiminnasta. Tapauskohtaisen harkinnan tekee aina tilannetta johtava poliisiyksikkö tai poliisimies. Riippumatta ajasta tai paikasta, ihmisten turvallisuutta vakavasti vaarantavista tapahtumista tiedotetaan.